

Nunap inoqqaavisut pisinnaatitaaffitta malinneqarnissaat piumasaraarput!

Naalakkersuisut Kuannersuarni uranitalinik aatsitassarsiorsinnaanermut qanillineraanerannut tunngatillugu uranitalinnik aatsitassarsiorniarnermut akerliusut sinnerlugit ilungersorluta saaffigaassi.

Narsami eqqaanilu najugaqartuusugut savaateqartut, aalisartut, piniartut, innuttat amerlanersaat aarlereqaagut.

Aarleqqutigaarput eqqannguatsinni aatsitassarsiorfimmik qinngornernik ulorianartulinnik, aatsitassanillu allanik ulorianaatilinnik paaasoqalernissaannut qulaatiinnarluta nunap inoqqaavisut pisinnaatitaaffippu qarsutiinnarlugit Naalakkersuisut rapportinik akuersilersutut isikkoqarmata.

Nunap inoqqaavisut pisinnaatitaaffippu ilaatigut ukuusut:

Inooriaatsitsinnut allannguerrujussuurtussamik pisoqartussatut pilersaaruteqartoqarpat eqqortumik, ersarissumik, sioqqutsisumik paasissutissinneqarnissarput tamassumalu kingorna tunngaveqarluta akuersaangissinnaanerput imal. akuersisinnaanerput pisinnaatitaaffigaarput, najugaqarfitta qanoq ineriartortinneqarnissaannut pingaarnersiulluta tullerriiaraluta pilersaarusoqataasinnaatitaavugut, taannalu ulloq manna tikillugu ingerlanneqarnikuungilaq.

Narsami/Kuannersuit eqqaanilu najugaqartuusugut pisinnaatitaaffigaarput VVM rapportip Kuannersuarnut tunngasup uatsinnut saqqummiunneqqaarnissaa, taamaalluta ukiut ingerlanerini apeqqutigisartakkatta VVM rapportip takkunnerata kingorna aatsaat akineqarsinnaanerani **akissuneqartarnikuunerput** matussuserneqarniassamat. Apeqquterpassuagummi sulii akineqarnikuungillat.

Pisariaqartipparput uagutsinnut qinngornerit ulorianartut aatsitassallu ulorianartut Kuannersuarniittut uagut peqqissutitsinnut sutigut qanorlu ajoqusiisinnaanersut, nappaalalernissatsinnut pinngitsoortitsiniaalluta iliuusisatsinnik ilitsersuuneqarnissarput, paasissutissat taakku ilisimatuunit ukiorpassuarni qinngornernik ulorianartunik misissuillutik qinngornernik ulorianartulinnik aatsitassarsiorfinneersunit ilisimatusarsimasunit, kalaallisut pitsaasumik nutserisoqartinneqartumit saqqummiunneqarnissaat piumasaraarput. Paasititsiniaasarnert massakkumut ingerlasarnikuusuni qallunaat nunaanni najugaqartunit namminersornerullutillu oqartussani atorfeqartunit ingerlanneqartarnikut ilaatigullu nutserneqartartut paasinangilluinnartumik atorsinnaanngilagut. Aamma taakkunani paasititsiniaasarnerni suleriaatsit annertunerusumik ilisimatitsissutigineqartarput, nunattalu nakorsaanera aatsitassarsiofinnik uranitalinnik sulilluni misilittagaqanngilaq. Ilisimatuutullu maani paasititsiniaasartut apeqqutinut pingaarutilinnut tamakkiisumik akisinnaasanninnerat ilungersunartuuvoq.

Pinngortitap avatangiisittalu qanoq sunnerneqartussaani qanoq annertutigisumik minguttitsisoqassanersoq, minguttitsinissat nunami immamilu pisussat qanoq nunap uumasuinut, immami uumasunut, aalisakkanut eqqatsinniinaanngitsaq nunattali sineriaa tamaat eqqarsaatigalugu paasisaqarfigisariaqarparput.

Savaateqarnermut, nersutaateqarnermut, nerisassalerivinnut, takornariaqarnermut aalisarnermut, aalisakkerivinnut, piniarnermut, naatsitinermut, tuttuuteqarnermut inuussutissarsiuterpaalussuarnullu allanut ingerlareersunut tamanut sunniutissai iluaqutitaqassapat, ajoqutissaalu tamaasa ersarissumik paasisariaqarparput.

Allarpassuarnik aamma apeqqtissarpassuaqarpugut allareernittut apeqqtutigisarsimasatta akissutigikkajussimasaat tassaasoq VVM rapporti utaqqisariaqarippumik tunngavigalugu piumasaraarput Naalackersuisut tikilluta, naappilluta VVM-rapportip imarisaanik saqqummiussivigissagaatigut, taakku saniatigut ilisimatuunit ilisimasaqavissunit, qinngornernik ulorianartulinnik aatsitassarsiorfinnik ingerlatsiviusuneersunit tikinneqarluta (nakorsat, ujarassiuut, pinngortitamik avatangiisinillu misissuisimaasut assigisaallu uani pivagut) sillimaffigisassatta suunerinik paasissutissiivigineqarnissarput piumasaraarput, taamaaliornikkut apeqqtissarpassuatta akineqarsinnaanerit periarfissaqarnerussamat, taamaalioreernerup kingorna sineriammi aamma uatsinnut saqqummiunneqarsimasut tamarmik saqqummiussuuneqartariaqarnerat pingaaruteqarluinnarpoq nunatsinummi tamarmut aatsitassarsiorfik eqquisussaavoq.

Siusinnerusukkut aamma tusareerparput Kuanersuit ammassagaluarpat ilaqutariit ataasiinnaat nuunnissaminnut siusinaarlutik ikiorsiivigineqassasut, naak taakku inuussutissarsiutiminnut eqquinerluttussaannngitsutut naliliivigineqarnikuugaluartut, inuttaasut, inuussutissarsiuteqartut allat aatsaat aatsitassarsiorfissap ammareernerata kingorna paasinarsissapat isertitamikkut annaasaqalersut, uppernarsarneqarsinnaappallu aatsitassarsiorfik annaasaqarnermut patsisaasoq, taarsiivigineqarnissamik isumaqatiginninniarnit aallartinneqarsinnaasut ilisimalersimavarput, pigisanut nalilinnut taarsiisuteqarnissamut naalackersuisut akisussaajumanginnertik nalunaarutigereerpaat (paragraf 37-i atorlugu apeqqtigineqarnikuuvoq) naak nunap inoqqaavisut pisinnaatitaaffeqaraluarluta innuttaasuusugut siusinaartumik nuuttariaqalissagaluarutta pilersarusiorfigineqarlutalu periarfissaqartinneqarumaartugut, pisinnaatitaaffipput siusinaarluni pilersarusiorfigineqarnissaq tamanut atuutsinneqanngilaq, assigiinngisitsineq akuerineqarsinnaanngilaq!

Qulaanni piumasaqaatitta saniatigut piumasaraarput nunap inoqqaavisut pisinnaatitaaffipput naapertorlugit suliaq ingerlanneqassasoq, tassa imaalillugu paasissutissat naammattut pereerutsigit, apeqqtigut akissutissarsereerutsigit, pisinnaatitaaffipput naammassillugu suliarineqareerpat, Naalackersuisut aatsaat innuttaasut isumaat naapertorlugit VVM aamma VSB rapportit isummerfigissagaat,

akuerinerlugu imaluunniit akuerinnginnerlugu, uagut innuttat eqqorneqartussat salliutinneqartussaavugut.

Erseqqissaatigissavara nunap inoqqaavisut pisinaatitaaffitsinnik ulluinnarni suliaqartut nunatsinniittut, ICC aamma United Nations Human Rights-imi sulisut attaveqarfigillattaarakkit taakkulu paasissutissiinnerat aallaavigalugu malitassat malinneqanngippata pisinnaatitaaffigut ingerlanneqanngippata aqqutit allat atorlugit suliamik aallartitsisinnaanerput ilisimalersimagatsigu. Tassunga tunngatillugu pisinnaatitaaffigaarput nunap inoqqaavisut eqqartuusiviit aqqutigalugit suliamik ingerlatsinissinnaanerput Naalakkersuisut aningaasanik immikkoortitsinikuunerpat eqqartuusivilersuusissamut atugassanik, akuersereernerup kingorna taarsiivigitinniarnaq ajornartorujussuussavoq, ajutoornissarlu qanitsuarangussalluni.

Eqqaamassavarput pinngortitaq nunarsuarput ataasinnaammat, annertunerusumik salinneqarsinnaanngitsumik mingutsinneqartariaqanngitsoq, uaguinnaq eqqarsaatiginata kingulissagut aamma eqqarsaatigisariaqaratsigit, soorlu siuligut taamak inuusimasut aamma eqqaamasariaqarpoq aatsitassarsiorfiginiakkap nunatta tamarmiusup siunissami sunnerneqaatigisussaammagu taammaammat pisariaqarpoq innuttaasut peqataatilluinnarneqarnissaat kingusinaartigata.

Suli amerlanerujussuarnik uumap allakkap imarisaasa saniatigut apeqqutissaqarpugut.

Naalakkersuisut saaffiginnissuterput, piumasaaqatigullu malinniarpsiuk?
Malinnianngikkusigit suna pissutaava?
Inatsisartunut ilaasortat saaffiginnissummut uunga qanoq isumaqarpisi? nunap inoqqaavisut pisinnaatitaaffigut malinneqartariaqarpat imal. pisariaqarsorinngilisiuk?

Naalakkersuisut kikkunntut tamanut sullissisussaannersi uummateralugu sulinissarsi kissaatigaarput, sunniutissaami politikkeqanngillat.

Ataanni ilannguppakka paasissutissat assigiinngitsut pineqartumut attuumassuteqartut piumasunit misissuataarneqarsinnaasut.

Piaartumik akineqarnissarput pisariaqartipparput, toqqissisimanerusariaqaratta.

Paasinnilluarnissassinnik kissaateqarlunga innuttaasut tassaamata pingaarnarpaat.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillinga, immissinnut paarilluarnissassinnik kissaallusi.

Kuannersuarni aatsitassarsiornissamut akerliusut akuersisullu sinnerlugit, tamattami pingaartipparput paasissutissanik eqqortunik peqarnissarput.

Mariane Paviasen
Peqatigiiffimmi Urani Naamik-mi siulittaasoq
3921 Narsaq
Mobil. +299 250169

Taseq: GME-p eqqaavissatut pilersaarutaa taanna eqqagassanik qinngornernik ulorianartunik, akuutissanillu (kemikalianik) arrortikkuminaatsunik annertoorujussuarmik immerneqartussa q angivallaanngilaq imaanullu qanitsunnguulluni.

https://inuit.org/wp-content/uploads/2020/02/ILO_C169_KAL.pdf

<https://inuit.org/kl/suliagut/nunap-inooqqaavisa-pisinnaatitaaffii/>

Pisinnaatitaaffiit Qallunaat Nunaata naalakkersuisuisa kingullermik 2013-mi atuunnerat uppersarpat

<https://www.ft.dk/samling/20121/almde/bru/spm/252/svar/1044520/1236430/index.htm>

Inuit pisinnaatitaafiinik suliaqartup immikkullu eqqagassanik ulorianartunik sammisaqartup nunatsinnut tikeraarnermini mianersoqqusinera 2017-imi pisumi allagaa uani atuarneqarsinnaavoq.

<https://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=22231&LangID=E>

Uani allaaserineqarpoq Kineserit aatsitassanik qaqutigoortunik piiaanermi Mongoliamiut kingunipilutitsisut, maluginiagassat ilamerngat urani eqqaaneqanngimmat mingutitsinerujussuarli annertusoq:

<https://www.theguardian.com/environment/2012/aug/07/china-rare-earth-village-pollution>

Uani paasissutissarpaaluissuit Kuanersuarnut tunngasut atuarneqarsinnaapput.

<https://atomposten.blogspot.com/2015/11/kuannersuitkvanebjerg-uranmine-og.html>